

Тетяна Анатоліївна **ФРАНЧУК**

аспірантка, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8522-0074>

e-mail: 1604102018@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ДОКАЗІВ ДЕРЖАВНОЮ ПРИКОРДОННОЮ СЛУЖБЮ УКРАЇНИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Розкрито сутність та особливий характер доказів в справах про адміністративні проступки. Доведена особливість застосування окремих видів доказів органами Державної прикордонної служби України в адміністративному провадженні. Сучасний стан розвитку законодавчого забезпечення адміністративного провадження, яке здійснюється органами та посадовими особами Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ) охоплює майже всі без виключення аспекти, ефективності реалізації мети адміністративної відповідальності – невідторного притягнення до неї винної особи. Розкрито особливості організаційно-правового регулювання окремих видів доказів та способів доказування. Зроблено висновки про підвищення ефективності доказування та використання доказів Державною прикордонною службою України в адміністративному провадженні.

Ключові слова: адміністративне провадження, адміністративна відповідальність, докази, доказування, допустимість доказів

ВСТУП

Сучасний стан розвитку законодавчого забезпечення адміністративного провадження, яке здійснюється органами та посадовими особами Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ) охоплює майже всі без виключення аспекти, ефективності реалізації мети адміністративної відповідальності – невідторного притягнення до неї винної особи. Однак існують і певні об'єктивні недоліки, що пов'язані з особливостями реалізації ДПСУ своїх повноважень у сфері охорони державного кордону, а також еволюцією суспільних відносин та розвитку технологій, темп якої є значно вищими за розвиток законодавчого забезпечення. Мова йде про організаційно-правове забезпечення процесу використання доказової бази та реалізації самого процесу доказування у справах про адміністративне провадження ДПСУ.

Докази є одним із найбільш важливим елементів всього процесу притягнення до адміністративної відповідальності, оскільки саме вони виконують функцію встановлення істинності у справі та визначення реального ступеня вини особи правопорушника. Тому такі процедурні аспекти як збирання, використання, дослідження та оцінювання доказів під час винесення рішення для притягнення особи до адміністративної відповідальності ДПСУ потребує подальшого дослідження. Крім того, актуальність даного напрямку пояснюється передовсім тим, що Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) містить лише загальні засади правового регулювання процесів пов'язаних із доказуванням вини у справах про адміністративні правопорушення.

Ступінь наукового розроблення теми

Проблематика організаційно-правового забезпечення процесу доказування у справах про адміністративні правопорушення, що розглядається посадовими особами ДПСУ досліджувалися доволі фрагментарно, але на окрему увагу заслуговують роботи В.В. Гордєєва,

Я.С. Калмикової, В. К. Колпакова, В.В. Косик, А.Ф. Моти, Н.В. Просекіної, Т. О. Рекуненко, Х.П. Ярмакі тощо.

МЕТА статті – визначення особливостей організаційно-правового забезпечення використання доказів ДПСУ у процесі адміністративного провадження та пошук напрямків підвищення його ефективності.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є праці провідних вчених, а також матеріали періодичних видань. У проведенні дослідження використовувалися методи аналізу та синтезу, теоретичного узагальнення, системний підхід тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ

Доказова база є тим фактологічним підґрунтям, завдяки якому відбувається відшукування істини. Не встановлення, а саме її пошук. За своєю правовою природою докази вже є тим засобом підтвердження фактичного існування, обставин здійснення тієї чи іншої дії, яка законодавцем визначається як протиправна. Докази позбавлені жодного морально-психологічного змісту, з точки зору визначення мотивів поведінки чи психо-емоційних передумов вчинення дії. Вони відображають лише психо-емоційний стан, настрої, намір та інші морально-етичні детермінанти особи правопорушника безпосередньо у момент скоєння протиправного діяння. Також докази демонструють той комплекс умов правової реальності, які існували навколо особи та стали у своїй сукупності, так би мовити просторово-часовим континуумом протиправної поведінки.

Інакше кажучи, докази важливі для того, щоб з їх допомогою можна було відтворити події, умови їх скоєння та інші особливості й детермінанти моменту поведінки, що в кінцевому результаті й дасть змогу встановити протиправність або законність такої поведінки. З огляду на таку значущість доказової бази ми повинні виходити із того, що докази впливають на кваліфікацію протиправної поведінки, тобто з їх допомогою, зокрема, а не тільки можна встановити чи

підпадають ознаки протиправної поведінки під характеристику кримінального злочину чи ні.

Наприклад, В.В. Косик стверджує, що доказами у провадженні у справах про адміністративні правопорушення слід вважати будь-які фактичні дані, що відповідають ознакам належності та допустимості, на підставі яких у встановленому законом порядку особа, у провадженні якої знаходиться справа, встановлює наявність або відсутність події правопорушення, вину особи, яка притягається до відповідальності, а також інші обставини, що мають значення для правильного вирішення адміністративної справи [4, с. 86-87]. До того ж вчений доводить і ту обставину, що предмети матеріального світу отримують статус доказів лише після того, як їх такими визнає орган або посадова особа, яка здійснює провадження у справі про адміністративне правопорушення. Жоден доказ, який містить інформацію про предмет доказування (обставин публічно-правового спору), не має для осіб, які наділені повноваженнями вирішувати справу, наперед встановленої сили [5, с. 310]. Отже, докази втілюються у предметах матеріального світу, але їх виявлення є певним процесом, через який розкривається зміст діяльності спрямованої на встановлення вини та притягнення до адміністративної відповідальності. За логікою адміністративного провадження органи та посадові особи ДПСУ повинні здійснити ті чи інші дії спрямовані на відшукування доказів та з'ясування обставин у справі шляхом їх оцінювання. Вся ця діяльність об'єктивується через правові норми, які закріплюють вихідні умови законності самого процесу притягнення до адміністративної відповідальності.

Як зазначає Т.О. Рекуненко, вимоги до оцінювання доказів встановлені законодавцем у ст. 252 КУпАП. Як можна побачити, згідно з вітчизняним законодавством в основі прийняття того чи іншого рішення під час доказування у справі про адміністративне правопорушення лежить внутрішнє переконання суб'єкта правозастосування. Але такий підхід є помилковим, оскільки передбачає підміну об'єктивного критерію доведення суб'єктивним [10, с. 170-171]. Ми згодні з дослідником через те, що внутрішнє переконання завжди привносить елемент суб'єктивізму не лише у процес оцінювання доказів, але й у процес визначення їх допустимості та прийнятності для вирішення справи по суті.

Але А.Ф. Мота чітко визначає, що «джерела доказів у провадженні у справах про адміністративні правопорушення повинні співвідноситися з повноваженнями органів і підрозділів охорони державного кордону з використання: банків даних стосовно осіб, які перетнули державний кордон України; засобів автоматичної фото-і відеотехніки, що закріплюється на форменому одязі, службовому транспорті» [6, с. 253-254]. Але ця теза потребує розширення, оскільки технічний прогрес розвивається темпами значно швидшими ніж законотворчість, а тому в якості доказів може використовуватися також і дані, отримані з безпілотних літальних апаратів (далі – БПЛА), які використовуються для моніторингу ситуації на державному кордоні, особливо на території тимчасово окупованій Російською Федерацією.

З погляду точності правого регулювання доказів у справах про адміністративні провадження, що здійснюються органами ДПСУ ми повинні звернути увагу на необхідності виділення доказів за джерелами походження. Джерела походження пояснюються природою тих фактів, які потребують доведення у процесі адміністративного провадження. Х.П. Ярмачі з цього приводу зазначає на необхідності поділяти докази за ознакою джерел походження на: особисті, речові та документальні. Водночас «особистими є докази, що формуються показами та поясненнями правопорушника тощо, тобто коли носій відповідної інформації – фізична особа» [11, с. 118-119]. Тобто фізичні особи також розглядаються в певному сенсі як носії інформації, за допомогою чого вони можуть виступати джерелами доказів. З цього ми робимо висновок, що їхні свідчення, покази та пояснення повинні отримати формалізований документальний вигляд, тобто перетворитися на докази речового характеру. Тому документи, які долучаються до справи про адміністративне провадження, що розглядається органами та посадовими особами ДПСУ, зокрема й документи, які формалізують особисті показання. Важливість такої формалізації ми вбачаємо у тому, що показання свідків, пояснення потерпілого тощо – все це стає фактичними обставинами справи, які підлягають спростуванню або підтвердженню у потенційному процесі апеляційного оскарження постанови про накладення штрафів органами ДПСУ. Як правило, речові докази є побічними доказами, оскільки встановлюють не сам факт події, а іншу обставину, яка має значення для вирішення справи. Тому під побічними речовими доказами слід розуміти матеріальні фізичні зразки первинних речових доказів, які безпосередньо відтворюють головні ознаки останніх та потрібні для їх заміни у процесі доказування [1, с. 120-121]. Аналізуючи положення ст. 222-1 КУпАП, слід зауважити на те, що доказами виступають переважно речові, а в деяких випадках саме речові докази стають прямими доказами у справі.

Зі свого боку Н.В. Просекіна вказує на те, що з урахуванням специфіки провадження у справах про адміністративні правопорушення в якості самостійного виду доказів виділяють також безпосередні спостереження осіб, уповноважених на складання протоколу про адміністративне правопорушення і на проведення адміністративного розслідування. Процедурно спостереження таких осіб фіксуються у протоколі про адміністративне правопорушення [9, с. 191-193]. Така теза сприяє тому, що суворість вимог до форми, значення та походження доказів в адміністративній справі нівелюється незначністю або малозначністю шкоди, завданої внаслідок скоєння такого правопорушення, а тому інколи органи ДПСУ підходять дещо ширше за наділені повноваження у частині вирішення питання доказування у справі про адміністративне правопорушення.

На цей аспект звертають увагу також В.К. Колпаков та В.В. Гордєєв, які зазначають на певному дисонансі того, що оцінювання доказів робить орган, який фактично їх збирає [3, с. 48-49]. Враховуючи викладене вище, доцільно проаналізувати ознаки речових доказів, оскільки саме за рахунок ідентифікації предметів

матеріального світу вони можуть набути необхідного статусу для доказування обставин справи.

Отже, відповідно до ст. 251 КУпАП «доказами в справі про адміністративне правопорушення, є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи» [2]. Далі ця норма визначає загальний перелік тих засобів, які можуть використовуватися в адміністративному провадженні в якості доказів, а також те які саме обставини вони можуть доводити.

Само собою визначення доказів розкриває їх основні детермінуючі ознаки: докази – це фактичні дані, тобто дані про факти що відбулися у минулому, а отже, вони мають ретроспективний зв'язок із такими фактами, тобто повинні бути створеними у минулому, в період до скоєння правопорушення; використання доказів відбувається виключно у встановлений на законодавчому рівні спосіб та уповноваженими особами. Це означає необхідність законодавчої визначеності цього процесу для кожного окремого виду доказів або встановлення загальних критеріїв доступності, допустимості та достатності доказів, як це зроблено у кримінально-процесуальному законодавстві; встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, тобто у такий спосіб розкривають характер, причини та наслідки діяння особи, в який можна однозначно стверджувати, що таке діяння є протиправним саме у розумінні КУпАП, бо якщо посадова особа ДПСУ робить висновок, що таке діяння є кримінально карним, то тоді відбувається і перекваліфікація такої справи; докази встановлюють винність особи. Вони не встановлюють ступінь вини, що важливо і про що можна зробити однозначний висновок на підставі аналізу положень ст. 251 КУпАП. Критеріями для встановлення вини виступають або визначені у відповідних нормах КУпАП характеристики діяння, скоєння якого неможливо без усвідомлення або без вольового елементу, або через недбалість. Докази визначають інші обставини справи, які мають значення для правильного її вирішення та винесення відповідного рішення про притягнення особи до адміністративної відповідальності чи звільнення від неї. КУпАП, як власне і жоден інший нормативно-правовий акт, не містить вказівку на те, що саме це можуть бути за обставини, але за логікою адміністративного провадження можна зробити висновок про те, що такими обставинами є, зокрема, алібі особи, наявність обставин, що виключає винність або протиправність діяння тощо.

Так, в адміністративному провадженні організаційно-правове регулювання процесу доказування є похідним від правового режиму та природи доказів, а також тяжкості тих протиправних дій, які вчиняє особа. Додаткова увага такому процесу не приділяється, а лише згадується про обов'язок всебічного, хоча і на свій розсуд, але по суті з використанням доказів вирішення справи. Доктринально проблеми недосконалості та несистемності закріплення правового режиму доказів та доказування справах про адміністративні правопорушення пояснюються малозначністю

вини особи. Але для цілей та місії діяльності ДПСУ, для тих завдань, які реалізують посадові особи ДПСУ, та тих процедур, які порушуються особами правопорушників, ми повинні зробити висновок про те, що саме докази та доказова база виступають важливим елементом всього адміністративного провадження. Переважно це визначається необхідністю чіткого відмежування кримінального злочину від адміністративного проступку.

Отже, аналіз положення ст. 251 КУпАП дає змогу зробити наступні висновки: по-перше, фактичні обставини та дані в справі про адміністративне правопорушення засвідчуються доказами; по-друге, докази можуть бути матеріальними та нематеріальними, але навіть останні повинні втілюватися та формалізуватися у матеріальному вигляді. Мова йде зокрема про показання свідків, які набувають статус доказів, коли вони озвучені та зафіксовані у відповідному вигляді; по-третє, докази, що мають бездокументарну форму, чітко та вичерпно перелічені у ст. 251. Цей перелік не дозволяє зробити припущення стосовно потенційної можливості долучення до матеріалів справи про адміністративне провадження органами ДПСУ доказу, який не визначений у даній статті. Виключення складають докази, що мають документарну форму, оскільки про це прямо свідчить сентенція «а також іншими документами». Отже, докази, які мають нематеріальну форму, можуть бути виражені в документах, які не охоплені поняттями ст. 251 КУпАП; по-четверте, враховуючи таку сукупність доказів, виникає питання необхідності їх чіткої фіксації або чіткої фіксації обставин, які підлягають доказуванню. Останнє реалізується засобами протоколу про адміністративне правопорушення.

Крім того, слід зауважити на тому, що вказана вище норма є єдиною нормою в КУпАП та актах галузевого законодавства, яка визначає засади (у даному випадку лише загальні) правового режиму доказів у справах, які за своєю юрисдикцією належать до органів ДПСУ. Зокрема «Інструкція з оформлення посадовими особами Державної прикордонної служби України матеріалів справ про адміністративні правопорушення» не містить ні порядку використання доказів, ні вичерпного їх переліку та особливостей правового режиму застосування посадовими та службовими особами органів ДПСУ.

Враховуючи специфіку правопорушень, визначених у ст.ст. 202 (ч. 2), 203, 203-1, 204-2, 204-4, ми приходимо до висновку, що суб'єктивний елемент оцінки доказів повинен нівелюватися максимально об'єктивним та однозначним відтворенням інформації про обставини скоєного правопорушення. Цього, на нашу думку, можна досягнути як раз за допомогою відео- та фото фіксації правопорушення, особливо таких, що стосуються перетину державного кордону поза територією митних та прикордонних постів чи пунктів пропуску. Враховуючи викладене вище та можливість, надану ст. 280 КУпАП, пропонується застосувати аналогію, яка міститься у другому реченні даної статті, і до правопорушень, адміністративне провадження за якими входить до юрисдикції ДПСУ. Тому пропонуємо ст. 222-1 доповнити частиною четвертою наступного змісту: «4. Розгляд справ про адміністративні право-

порушення, пов'язані з порушенням прикордонного режиму, режиму у пунктах пропуску через державний кордон України або режимних правил у контрольних пунктах в'їзду-виїзду, порушенням порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України або виїзду з неї, а також з порушенням порядку в'їзду до району проведення антитерористичної операції або виїзду з нього, зокрема які пов'язані із перетинанням або спробами перетинання державного кордону України та / або лінії зіткнення у районі проведення антитерористичної операції та/або неконтрольованої ділянки державного кордону України у будь-який спосіб поза контрольними пунктами в'їзду-виїзду, та які зафіксовані у режимі фотозйомки (відеозапису), відбувається з урахуванням правил, визначених статтями 279-1 – 279-4 цього Кодексу». Таке доповнення дає нам змогу вирішити одне з найбільш ключових та суперечливих питань сучасної практики розгляду про притягнення до адміністративної відповідальності, які здійснюються

посадовими особами ДПСУ у місцях, віддалених від місця фактичного скоєння правопорушення (контрольно-пропускні пункти, адміністрації прикордонних районів тощо) – використання електронних доказів для визначення обставин справи. Насправді питання використання електронних доказів та засобів збирання й зберігання інформації є не новим, але суперечності пов'язані із ними полягають переважно у тому, що для їх використання необхідне дотримання процедури законності, тобто докази, отримані за допомогою таких засобів, повинні відповідати всім критеріям допустимості. Отже, ми вважаємо за необхідне визначити найбільш утилітарні та допустимі докази у розгляді справ про адміністративні правопорушення, що знаходяться в юрисдикції органів ДПСУ. Для цього ми проаналізуємо склади правопорушень відповідно до КУпАП з погляду доказування вини осіб, що їх скоїли (табл. 1).

Таблиця 1 – Особливості використання доказів в процесі адміністративного провадження органами ДПСУ

Склад правопорушення	Норма КУпАП	Найбільш допустимі та утилітарні докази	Особливості використання та/або доказування
Порушення прикордонного режиму, режиму у пунктах пропуску через державний кордон України або режимних правил у контрольних пунктах в'їзду-виїзду	ст. 202	документи, у будь-якому вигляді; показання свідків; дані відео та фото фіксації процедур проходження контролю; показання співробітників ДПСУ; висновки експерта	
Недодержання іноземцями та особами без громадянства встановленого порядку реєстрації або проживання на території України за недійсними документами чи документами, строк дії яких закінчився, або порушення встановленого терміну перебування в Україні, виявлені у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України або контрольних пунктах в'їзду-виїзду	ч. 2 ст. 203	документи (зокрема електронні), що дають право на знаходження, перетин та проживання на території України; документи, отримані дипломатичним та шляхом міжнародного співробітництва; електронні бази даних показання свідків; висновки експерта	збирання максимальної кількості об'єктивних доказів, що засвідчують на фактичність обставин
Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї	ст. 204-2	документи, що дають право на такий в'їзд (зокрема електронні); показання свідків; оперативно-розшукові та інші оперативні дані; бази даних; показання свідків; показання співробітників ДПСУ	
Перетинання або спроба перетинання лінії зіткнення в районі проведення антитерористичної операції або неконтрольованої ділянки державного кордону України у цьому районі в будь-який спосіб поза контрольними пунктами в'їзду-виїзду чи в контрольних пунктах в'їзду-виїзду без відповідних документів або з використанням підроблених документів чи таких, що містять недостовірні відомості про особу, або без дозволу відповідних органів влади	ст. 204-4	засоби фото-, відео фіксації, дані тепловізійної техніки; протокол огляду місця незаконного перетинання кордону; бази даних та витяг з них; показання свідків	Максимальне використання засобів відео- та фото фіксації, зокрема засобами супутникового, тепловізійного та телеметричного обладнання

Підсумовуючи, можна зробити декілька важливих висновків.

Так, по-перше, звертає на себе увагу множинність доказів та засобів доказування, котрі вони передбача-

ють та які застосовуються для доведення адміністративного правопорушення й притягнення винної особи до відповідальності. Але така множинність є диференційованою залежно від характеру правопорушення,

об'єктивних умов його здійснення, тобто місця та способу, що обумовлюють застосування лише спеціальних засобів доказування чи використання спеціальних доказів (тепловізорів, даних БПЛА тощо). По-друге, високий рівень важливості мають показання посадових осіб ДПСУ якості доказів скоєння правопорушень з порушення режиму державного кордону поза межами контрольних пунктів, застав та інших обладнаних пунктів дислокації військовослужбовців, контрольно-пропускних пунктів тощо. Тобто показання та свідчення осіб, що безпосередньо переривають скоєння правопорушення та затримують особу правопорушника. У таких місцях важко отримати інформацію від свідків, а показання затриманої особи правопорушника об'єктивно будуть мати виправдувальний характер. Тому від чіткої, у повному обсязі фіксації показань посадових осіб ДПСУ, занесення їх в протокол та фіксація обставин правопорушення іншими засобами – все це нівелюватиме потенційно можливу суб'єктивність тверджень таких посадових осіб. По-третє, простежується широке використання електронних доказів, а також технічні та технологічні засоби збирання доказів: засоби тепловізійного відтворення, супутникового зв'язку, телеметрії, відео-, фото-, кінофіксації та зйомки тощо. Використання таких засобів повинно відображатися у протоколі про адміністративне правопорушення з метою детермінації конкретного засобу, запису, фото тощо, тобто постфактум. Закріплення на законодавчому рівні можливість та допустимість окремих технічних заходів ми вважаємо недоцільним з погляду швидкості розвитку технологій, яка значно перевищує оперативність законотворчої роботи. А також і тим фактом, що оборона державного кордону є елементом забезпечення національної безпеки, а отже, і система заходів для такого забезпечення не може обмежуватися.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладене, зауважимо на таких особливостях організаційно-правового забезпечення використання доказів органами та посадовими особами ДПСУ у реалізації ними повноважень у сфері адміністративного провадження. По-перше, більш широкого застосування потребують електронні засоби для отримання інформації у справі, фіксації правопорушень, бази даних з інформацією про правові підстави перебування особи на території України, а також електронні докази та засоби доказування. Це пояснюється високим рівнем відповідальності ДПСУ як органу, що забезпечує захист державного кордону України. Водночас у разі заповнення протоколу про адміністративне правопорушення необхідно повно та всебічно визначити якими засобами отримані докази, які саме докази та що вони доводять. По-друге, широкого застосування отримує й такий вид доказу, як особисті пояснення та свідчення посадових осіб ДПСУ, особливо якщо затримання особи відбувається поза межами контрольних пунктів та пунктів пропуску. Тому такі показання та свідчення вимагають деталізації у протоколі про адміністративне провадження із вказівкою на потенційні, або наявність доказів на підтвердження викладених фактів. По-третє, вимагає систематизації організаційно-правове забез-

печення доказування в аналізованому виді адміністративних справ, чого можна досягти шляхом включення норм та положень, якими регулюються відповідні аспекти у діяльності ДПСУ, в Інструкцію з оформлення посадовими особами Державної прикордонної служби України матеріалів справ про адміністративні правопорушення, яка затверджена Наказом МВС України від 18.09.2013 № 898.

Список використаних джерел

1. Калмикова Я.С. Речові докази як засоби доказування в адміністративному судочинстві. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 119-125.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#n57>
3. Колпаков В.К., Гордєєв В.В. Докази та доказування в адміністративному судочинстві: монографія. Чернівці: Чернівський нац. ун-т, 2009. С. 48-49.
4. Косик В. В. Докази у справах про адміністративне правопорушення та адміністративному судочинстві: деякі проблеми реалізації. *Право і Безпека*. 2012. № 5. С. 83-87
5. Косик В.В. Види доказів в провадженні у справах про адміністративні правопорушення. *Форум права*. 2012. № 3. С. 308-312
6. Мота А.Ф. Теорія і практика протидії нелегальній міграції органами Державної прикордонної служби України: адміністративно-правовий аспект: дис. ... к.ю.н.: 12.00.07 / Національна академія ДПСУ імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2019. 519 с.
7. Про затвердження Інструкції з оформлення посадовими особами Державної прикордонної служби України матеріалів справ про адміністративні правопорушення: Наказ МВС України від 18.09.2013 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1729-13> (дата звернення: 27.09.2019).
8. Про затвердження Порядку зберігання вилучених під час здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення речей і документів: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2012 № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/17-2012-%D0%BF#Text>
9. Просекіна Н.В. Класифікація доказів у справах про адміністративні правопорушення. *Юридична осінь 2012 року: зб. тез доп. та наук. повідомл. учасн. всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів (13 листоп. 2012 р.)*. Харків: НЮАУ ім. Ярослава Мудрого", 2012. С. 191-193.
10. Рекуненко Т.О. Доказування в процесі розгляду справ про адміністративне правопорушення. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 169-173.
11. Ярмак Х.П. Докази в справах про адміністративні правопорушення та їх оцінка. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 4. С. 116-120.

References

1. Kalmykova Ya.S. Material evidence as a means of proof in administrative proceedings. *Journal of Kyiv University of Law*. 2012. № 2. pp. 119-125. (in Ukrainian).
2. Code of Ukraine on Administrative Offenses: dated 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#n57> (in Ukrainian).
3. Kolpakov V.K., Hordieiev V.V. Evidence and proof in administrative proceedings: monograph. Chernivtsi: Chernivtsi National University university, 2009. pp. 48-49. (in Ukrainian).
4. Kosyk V.V. Evidence in cases of administrative offenses and administrative proceedings: some problems of implementation. *Law and Security*. 2012. № 5. pp. 83-87 (in Ukrainian).
5. Kosyk V.V. Types of evidence in proceedings in cases of administrative offenses. *Law Forum*. 2012. № 3. pp. 308-312 (in Ukrainian).

6. Mota A.F. Theory and practice of counteracting illegal migration by the bodies of the State Border Guard Service of Ukraine: administrative and legal aspect: diss. ... PhD in legal sciences: 12.00.07 / Bohdan Khmelnytsky National Academy of the State Tax Service of Ukraine. Khmelnytskyi: 2019. 519 p. (in Ukrainian).

7. On approval of the Instruction on registration of materials of cases on administrative offenses by officials of the State Border Guard Service of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 18.09.2013 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1729-13> (in Ukrainian).

8. On approval of the Procedure for storage of things and documents seized during the proceedings in cases of administrative offenses: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 16.01.2012 № 17. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/17-2012-%D0%BF#Text> (in Ukrainian).

9. Prosiekina N.V. Classification of evidence in cases of administrative offenses. *Legal Autumn 2012*: Collection of thesis and scientific messages of participants of All-Ukrainian scientific and practical conference of young scientists and applicants (November 13, 2012). Kharkiv: Yaroslav Mudryi NSAU", 2012. pp. 191-193.

10. Rekenenko T.O. Evidence in the process of consideration of cases of administrative offense. *Entrepreneurship, economy and law*. 2019. № 3. pp. 169–173. (in Ukrainian).

11. Yarmaki Kh.P. Evidence in cases of administrative offenses and their assessment. *South Ukrainian Law Journal*. 2015. № 4. pp. 116–120. (in Ukrainian).

Tetiana FRANCHUK

postgraduate student, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8522-0074>

e-mail: 1604102018@ukr.net

THE MAIN PECULIARITIES OF LEGAL ADJUSTING FOR THE USE OF EVIDENCE BY THE STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE IN ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS

The current state of legislative support of administrative proceedings, which is carried out by bodies and officials of the State Border Guard Service of Ukraine (hereinafter – SBGSU) covers almost all aspects without exception, the effectiveness of implementation of the goal of administrative responsibility – irreproducible bringing the guilty person to it. However, there are also certain objective shortcomings associated with the peculiarities of implementation by the SBGSU of its powers in the field of state border protection, as well as the evolution of social relations and technological development, the rate of which is much higher than the development of legislative support. It is about the organizational and legal support of the process of use of evidence and implementation of the very process of proving in cases of administrative proceedings of the State Tax Service of Ukraine. It is noted that more extensive use will be made of electronic means of obtaining information in the case, fixing offenses, databases with information on the legal basis for a person's stay in Ukraine, as well as electronic evidence and means of proof. This is due to the high level of responsibility of the State Tax Service of Ukraine as a body protecting the state border of Ukraine. At the same time, when completing the protocol on an administrative offence, it is necessary to fully and comprehensively determine what means of evidence have been obtained, what kind of evidence and what it proves. Also, such type of evidence as personal explanations and testimonies of officials of the State Tax Service of Ukraine are widely used, especially if the detention of a person takes place outside of control points and checkpoints. Therefore, such testimonies and evidence require detailing in the protocol on administrative proceedings with an indication of the potential or availability of evidence in support of the facts stated. Accordingly, organizational and legal provision of evidence in the considered type of administrative cases requires systematization, which can be achieved by including norms and provisions that regulate relevant aspects in the activities of the State Border Service of Ukraine in the Instruction on registration by officials of the State Border Service of Ukraine of materials on administrative offences, approved by the Order of the MIA of Ukraine from 18/09/2013 № 898. There were disclosed the essence and special nature of evidence in cases of administrative misconduct. It was investigated the peculiarity of the use of certain types of evidence by the bodies of the State Border Guard Service of Ukraine in administrative proceedings. There were determined the peculiarities of organizational and legal regulation of certain types of evidence and methods of proof. It was made a conclusion on increasing the efficiency of proving and using evidence by the State Border Guard Service of Ukraine in administrative proceedings.

Keywords: administrative proceedings, administrative liability, evidence, proof, admissibility of evidence